

LOKAAL HENGELO

GEWOON ANDERS!

Aan: College van B&W
Via e-mail: raadsgriffie@hengelo.nl
Datum: 18-12-2023
Betreft: Tonnen aan gemeenschapsgeld verduisterd: ook Hengelo doet geen IBAN-check!

Geacht College,

Uit De Tubantia afgelopen weekend (bijlage) hebben we kunnen lezen over een en ambtenaar in Twenterand die eenvoudig geld kon verduisteren.

Gemeenten voldoen facturen in één keer, soms zelfs honderden tegelijk. In vaktermen heet dat batches. Vaak gaat het dan om tonnen tot miljoenen aan euro's. In dat systeem heeft de ambtenaar van Twenterand telkens een bestaande crediteur kunnen toevoegen en tijdelijk het rekeningnummer kunnen wijzigen, zodat het geld op zijn rekening terecht kwam.

Het had voorkomen kunnen worden met een stukje software dat slechts 80 euro kost, maar waar het gros van de gemeenten nog geen gebruik van maken.

Vervolgens doet de krant ook verslag dat verschillende gemeenten, waaronder Hengelo, deze software ook niet hebben die een IBAN-naamcheck doet bij samengestelde transacties.

Deze eenvoudige check had namelijk de fraude kunnen voorkomen in Twenterand.

Lokaal Hengelo (Anders! Hengelo) heeft de volgende vragen:

1. Welke controles heeft de gemeente Hengelo ingebouwd bij "batch" betalingen, om fraude zoals beschreven in bijlage te voorkomen?
  - a. Heeft de gemeente reeds te maken gehad met "controle -incidenten" bij betalingen van creditoren en betalingen in het algemeen in de afgelopen 3 jaar?
2. Klopt de berichtgeving dat de gemeente Hengelo niet over de software beschikt die de IBAN-naamcheck doet?
  - a. Als de gemeente niet over deze software beschikt, graag uitleg waarom niet?
3. Gezien de berichtgeving en indien de gemeente niet over de software (vraag 2.) beschikt; is de gemeente het met Lokaal Hengelo eens dat deze software een aanvulling kan zijn op de interne controle bij betalingen?
  - a. Indien neen, graag uitleg waarom niet?
  - b. Indien Ja, wanneer wordt hiertoe tot aankoop en implementatie besloten?
4. "Zodra een crediteur wordt aangemaakt dan wel gewijzigd wordt, gebeurt het aanpassen in ons financiële systeem altijd door twee personen", reageert Hengelo
  - a. Kan de gemeente vermijden dat rechtstreeks in de batchbetaling rekeningnummers van leveranciers aangepast worden?
  - b. Ziet de gemeente dit als een afdoende middel of zou de gemeente alsnog besluiten de software die de naamcheck doet aan haar controle protocol toe te voegen?

In afwachting van uw antwoord,

Glenn Dedecker
Lokaal Hengelo-Anders! Hengelo
<https://www.andershengelo.nl/>

<https://www.tubantia.nl/twenterand/tonnen-aan-gemeenschapsgeld-verduisterd-ook-deze-twentse-gemeenten-doen-geen-iban-check~ae8ed031/>

Tonnen aan gemeenschapsgeld verduisterd: ook deze Twentse gemeenten doen geen IBAN-check

Gemeenten doen er niet alles aan om fraude te voorkomen. Dat blijkt na een verduisteringszaak in Twenterand, waar een ambtenaar vier jaar lang 24.000 euro naar zijn rekening kon sluizen. Deze gemeente deed geen IBAN-naamcheck bij samengestelde transacties en blijkt niet de enige. 240 gemeenten maken er geen gebruik van, waaronder ook Twentse gemeenten. Zij wanen zich ten onrechte veilig.

Ferry de Goeijen 18-12-23, 05:30 Laatste update: 07:13

Dat stelt Surepay, het bedrijf dat IBAN-naamchecks maakt en waarnaar de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) doorverwijst. Deze naamchecks controleren of de naam en het rekeningnummer met elkaar corresponderen bij transacties en zorgen daarmee voor een veiliger betaalsysteem. „Er zijn op deze manier tonnen aan gemeenschapsgeld verduisterd”, zegt Ramon Verweij van Surepay. Twenterand heeft de software razendsnel aangeschaft [nadat een ambtenaar kinderlijk eenvoudig fraude kon plegen](#) en heeft de BNG gewaarschuwd voor fraudegevoeligheid in het standaard betaalsysteem.

Veel Nederlandse gemeenten hebben de relatief goedkope software nog niet en lopen daardoor risico's.

Slechts 100 van de 340 gemeenten voeren een IBAN-naamcheck uit bij batchbetalingen, een betalingsvorm waarin in één keer soms wel honderden rekeningen worden voldaan.

Daarbij gaat het om veel geld, in sommige gevallen tonnen.

24 mille in Twenterand, elders nog veel meer

En soms gaat er daarin weleens wat verkeerd. In Twenterand kon een ambtenaar vier jaar lang ongestoord rekeningnummers wijzigen, waardoor hij 24 mille buit maakte, omdat Twenterand de software niet had om goed te controleren. Ook elders in het land zijn, alleen al dit jaar, tonnen aan gemeenschapsgeld verduisterd. Er zijn voorbeelden van fraudezaken in Alkmaar en Krimpen aan de IJssel, waar de gemeenten voor 411.000 euro werden opgelicht door spookfacturen.

Zo zit het bij Twentse gemeenten

Enschede, **Hengelo**, Losser, Oldenzaal en Aalten **hebben de software niet**. In Enschede en Losser verkeerden ze aanvankelijk in de veronderstelling dat de naamcheck er standaard bij in zit als gemeenten zijn aangesloten bij de BNG. Geconfronteerd met de mededeling dat dit niet zo is, wordt dat later bevestigd door een woordvoester. Maar volgens haar is er wel sprake van 'meerdere controles'. Almelo controleert op dezelfde manier, maar overweegt inmiddels wel of dit met de applicatie geautomatiseerd kan.

Oldenzaal stelt dat de er geen koppeling gelegd kan worden tussen haar financiële applicatie en de naamcheck Oldenzaal. En dan zijn er gemeenten die stellen fraude te voorkomen, door twee ambtenaren te betrekken bij betalingen. „**Zodra een crediteur wordt aangemaakt dan wel gewijzigd wordt, gebeurt het aanpassen in ons financiële systeem altijd door twee personen**”, reageert **Hengelo**. Ook Tubbergen, Dinkelland, Rijssen-Holten en Aalten zijn van mening dat het genoeg is als twee ambtenaren ernaar kijken.

Maar dat is niet genoeg, volgens Surepay. Dat is het bedrijf dat de naamchecks levert, ook de groene vinkjes zoals particulieren die gewend zijn bij betalingen bij de bekende banken. „Bij spookfacturen blijkt het al regelmatig niet gewerkt te hebben”, zegt woordvoerder Verweij. „Er zijn gemeenten die fraude hebben gehad en gemeenten waarbij het nog niet is achterhaald. Er zijn zo verschrikkelijk veel betalingen dat je altijd een foutmarge hebt. Die haal je er met de software uit of daarvoor volgt een waarschuwing.” Surepay levert de software ook aan ministeries. Het bedrijf vermoedt dat 'meer gemeenten slachtoffer zijn van fraude, zonder dit te weten'.

Tonnen aan gemeenschapsgeld verduisterd

Bij Surepay krijgen ze vaak melding van dit soort fraudezaken. „Vaak kloppen gemeenten pas nadien bij ons aan. Het is een beetje als met het kalf dat verdrongen is”, zegt Verweij. Zo'n honderd gemeenten werken nu met het systeem van Surepay. Dat voorkomt fraude, maar haalt ook tikfouten in namen eruit en controleert of er spookfacturen zijn en of subsidies wel naar zakelijke rekeningen worden overgemaakt. Het betekent tegelijk dat zo'n 240 gemeenten fraudegevoelig zijn, aldus Verweij.

De software kost zo'n 80 euro per maand. Daarmee was de fraudeur van Twenterand snel door de mand gevallen, volgens Verweij. „En ik denk ook niet dat de ambtenaar fraude zou hebben gepleegd als hij wist dat betalingen gecontroleerd worden.”

<https://www.tubantia.nl/twenterand/twentse-ambtenaar-maakte-kinderlijk-eenvoudig-24-mille-over-naar-zijn-rekening-met-je-boerenverstand-zou-je-zeggen-dat-het-niet-kan-a17e342f/>

Twentse ambtenaar maakte kinderlijk eenvoudig 24 mille over naar zijn rekening: 'Met je boerenverstand zou je zeggen dat het niet kan'

De manier waarop gemeenten hun rekeningen betalen, is kwetsbaar voor fraude. Dat is aan het licht gekomen bij de gemeente Twenterand, waarin een ambtenaar eenvoudig geld naar zijn eigen rekening overmaakte, omdat er geen naamcheck was. „Met je boerenverstand zou je denken dat dit niet kan.”

Ferry de Goeijen 17-12-23, 15:38 Laatste update: 17-12-23, 16:55

Vijf jaar lang kon een ambtenaar ongestoord geld achterover drukken. Al met al ruim 24.000 euro. Hoe hij dat deed, blijkt kinderspel. De kwestie legt bloot hoe makkelijk er geld buitgemaakt kan worden door ambtenaren.

Ambtenaar is inmiddels ontslagen

In Vriezenveen begon een medewerker in 2018 met het doorsluizen van geld naar zijn privérekening. Telkens kleine bedragen. De ambtenaar, inmiddels ontslagen, liep tegen de lamp bij een extra controle van de gemeente en de accountant. Toen werd een opvallende transactie ontdekt.

Pas na onderzoek, waarbij een recherchebureau betrokken werd, kwam naar voren welke omvang de fraude had. Wat ook pijnlijk duidelijk werd was dat het systeem waarmee Twenterand werkt, net als alle andere gemeenten in Nederland, gevoelig is voor fraude.

Blijf op de hoogte

Krijg een melding bij belangrijk nieuws over Almelo e.o..

In tegenstelling tot particuliere overboekingen, waarbij je altijd een groen vinkje krijgt als de naam met het rekeningnummer kloppen, hebben gemeenten niet standaard de beschikking over zo'n IBAN-naamcheck. Er volgt dan geen waarschuwing.

Zo verduisterde de ambtenaar geld

Gemeenten voldoen facturen in één keer, soms zelfs honderden tegelijk. In vaktermen heet dat batches. Vaak gaat het dan om tonnen tot miljoenen aan euro's. In dat systeem heeft de ambtenaar van Twenterand telkens een bestaande crediteur kunnen toevoegen en tijdelijk het rekeningnummer kunnen wijzigen, zodat het geld op zijn rekening terecht kwam.

„Met je boerenverstand zou je denken dat het standaard gecontroleerd wordt en die controle er ook standaard bij in zit”, zegt Patrick Rossen, gemeentesecretaris van Twenterand. Toen er eenmaal duidelijk werd dat er door een ambtenaar geknoeid was viel hij snel door de mand. „Toen we het rekeningnummer natrokken in onze eigen systemen, kwam zijn naam direct naar voren.”

Verduistering had grote impact

De ambtenaar stal het geld om redenen 'in de privésfeer'. Nadat hij was betrapt stortte hij het geld snel terug. De kwestie bracht Twenterand in verlegenheid en heeft die gemeente flink op kosten gejaagd.

Alleen al het onderzoek kostte tienduizenden euro's. Tegen de ambtenaar werd aangifte gedaan en er is nu strafrechtelijk onderzoek.

Volgens Rossen was de impact enorm in het gemeentehuis. „Collega’s waren verdrietig en bij mijzelf heeft het er ook ingehakt. Het gaat hier om belastinggeld. Om over de imagoschade nog maar te zwijgen.” Rossen voelt zich er hoogst ongemakkelijk bij. „Wij zijn er uiteindelijk verantwoordelijk voor.”

Wel zorgde het voor een wake up-call. „Hier ligt ook een taak voor ons als werkgever. Het gaf mij ook de gelegenheid om onze werknemers direct te melden: is er iets waardoor je financieel niet rond kunt komen, klop dan bij ons aan. Misschien kunnen we wat regelen.”

Fraudeur heeft alweer nieuwe baan

De voormalig ambtenaar is inmiddels elders werkzaam. De nieuwe werkgever is op de hoogte van de kwestie en zag daarin geen belemmering. Volgens Rossen heeft een andere gemeente dat allemaal geregeld. „De taken die wij dan normaal zouden doen na een ontslag, hebben we in dit geval overgedragen aan een collega-gemeente.”